

จากทฤษฎีของเซียร์ส (Sears, 1951; 1975) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เด็กแสดงออกมาเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม และอาศัยการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและสังคมของเด็กที่ได้รับในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกนั้น พฤติกรรมในช่วงแรกของเด็กจะเป็นการตอบสนองต่อแรงขับปฐมภูมิ แรงขับทางสังคมจะยังไม่มียุติพลต่อเด็ก ต่อมาการเรียนรู้ของเด็กมีมากขึ้นจึงเริ่มได้รับอิทธิพลจากแรงขับทุติยภูมิ ซึ่งเป็นแรงขับที่ได้จากการเรียนรู้ทางสังคมอันดับแรก นั่นก็คือจากครอบครัว และสุดท้ายจะเป็นการเรียนรู้จากสังคมนอกเหนือจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นการเรียนรู้ นอกเหนือจากครอบครัว ได้แก่ การเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ในสถานเลี้ยงเด็ก หรือสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่อยู่ในสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายพฤติกรรมทางสังคมในเด็กวัยก่อนเรียนที่รับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ มารดาเด็กวัยก่อนเรียนที่มีบุตรอายุระหว่าง 3-5 ปี เข้ารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยมีเกณฑ์คัดเลือกคุณสมบัติของมารดาดังนี้ คือ มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นหลัก สามารถอ่าน เขียน และสื่อสารภาษาไทยได้ และยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยในครั้งนี้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยวิธีการคำนวณโดยใช้การวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (power analysis) กำหนดเท่ากับ .80 ค่าความมีนัยสำคัญเท่ากับ .05 สัมประสิทธิ์ของการทำนายเท่ากับ .13 จำนวนตัวแปรทำนาย เท่ากับ 8 จากนั้นจึงนำมาแทนค่าในสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง (Cohen, 1977) ได้ขนาดกลุ่ม

ตัวอย่างอย่างน้อย 109 คน จึงเพิ่มอำนาจการทดสอบและลดโอกาสเกิดความคลาดเคลื่อนแบบที่ 1 ในกรณีที่ข้อมูลจากแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ จึงเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็น 124 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากจำนวนศูนย์เลี้ยงเด็กทั้งหมด 9 แห่ง สุ่มรายชื่อเด็กในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามสัดส่วนของจำนวนของเด็กในแต่ละศูนย์เลี้ยงเด็ก จากจำนวนทั้งหมด 3 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาและเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี รวมทั้งหมด 124 ราย แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองแสนสุข 40 ราย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านสวน 27 ราย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลห้วยกะปิ 57 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมารดาและเด็กวัยก่อนเรียน สร้างโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของมารดาเด็กวัยก่อนเรียนได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ครอบครัว จำนวนบุตรในครอบครัว ลักษณะครอบครัว ข้อมูลส่วนตัวของเด็กวัยก่อนเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับที่เกิด และระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็ก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน นำมาจากแบบสอบถามของนาตยา แสงใส (2554) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ระดับกิจกรรม (8 ข้อ) การปฏิบัติตัวเป็นเวลา (5 ข้อ) การปฏิบัติตามสนองต่อบุคคลหรือสิ่งเร้า (5 ข้อ) ความสามารถในการปรับตัว (5 ข้อ) ความรุนแรงในการตอบสนอง (7 ข้อ) และลักษณะอารมณ์ (6 ข้อ) มารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยการให้คะแนนความสม่ำเสมอของลักษณะที่เด็กแสดงออก แบบมาตราส่วนประมาณค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนนที่เป็นไปได้ อยู่ระหว่าง 36-180 นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของ

เครื่องมือจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยวิธีครอนบาคแอลฟา (Cronbach' alpha) ได้เท่ากับ .74

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว นำมาจากแบบสอบถามของเลิศลักษณ์ ศรีวงศ์ศา (2551) ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความรักและความห่วงใยอาหารซึ่งกันและกัน (12 ข้อ) การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว (10 ข้อ) และการปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (4 ข้อ) มารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการให้คะแนนการปฏิบัติกิจกรรมของครอบครัวที่เป็นจริงหรือสอดคล้องกับข้อความในแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 26-130 นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยวิธีครอนบาคแอลฟา (Cronbach' alpha) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กวัยก่อนเรียน นำมาจากแบบสอบถามของ นาดยา แสงใส (2554) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การสื่อสารและการตอบสนองทางภาษา (6 ข้อ) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (7 ข้อ) การตอบสนองของมารดา (5 ข้อ) การกระตุ้นการเรียนรู้ (5 ข้อ) การเป็นตัวแบบ (4 ข้อ) การทำกิจกรรมต่างๆ (6 ข้อ) และทำโทษ (3 ข้อ) โดยผู้วิจัยสอบถามมารดาในแต่ละข้อความแล้วทำเครื่องหมายในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ในตอนท้ายของแต่ละข้อ โดยการให้คะแนน 1 สำหรับข้อที่ตอบว่าใช่ และคะแนน 0 สำหรับข้อที่ตอบว่าไม่ใช่ คะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 0-36 นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยวิธีหาค่าคูเดอริชาร์ดสัน-20 (KR-20) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน แปลและดัดแปลงมาจากแบบ

สอบถามของ Crick, Casas และ Mosher (1997) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ แนวโน้มก้าวร้าว (6 ข้อ) การก้าวร้าวทางกาย (6 ข้อ) การเข้าสังคม (4 ข้อ) ความรู้สึกเศร้า (3 ข้อ) การเข้ากับเพื่อนเพศเดียวกัน (1 ข้อ) และการเข้ากับเพื่อนต่างเพศ (1 ข้อ) ครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการให้คะแนนการแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณประเมินค่าตั้งแต่ 1-5 คะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 21-110 นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยวิธีครอนบาคแอลฟา (Cronbach' alpha) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .71

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยเสนอเค้าโครงร่างวิทยานิพนธ์และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและประโยชน์ของการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับโดยไม่เปิดเผยชื่อ หรือที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง ใช้รหัสตัวเลขแทน ข้อมูลจะทำลายทิ้งภายหลังจากเผยแพร่ผลการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจในการยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และลงนามในใบยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยช่วงใดก็ได้โดยไม่เกิดผลเสียแต่อย่างใด และจะไม่มีผลกระทบใดๆ การรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ทางการวิจัยเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ภายหลังจากเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้รับการ

รับรองจริยธรรม จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม การวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกเทศมนตรี ของ เทศบาลทั้ง 3 แห่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่เก็บรวบรวมข้อมูล

2. เข้าพบผู้อำนวยการกองการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล ทั้ง 3 แห่ง และเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล

3. ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างทราบก่อนการทำ วิจัย และลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

4. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าพบ กลุ่มตัวอย่างในช่วงที่มารับบุตรตอนเย็นหลังเลิกเรียน หรือตามเวลาที่สะดวกให้เข้าพบ และอธิบายวิธีการ รวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ ก่อนทำการเก็บ รวบรวมข้อมูล ใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที ส่วน ข้อมูลพฤติกรรมทางสังคมในเด็กวัยก่อนเรียนนั้น ให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนด ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

2. คะแนนลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้านและ พฤติกรรมทางสังคมในเด็กวัยก่อนเรียน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ใช้การ

วิเคราะห์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation)

4. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมทางสังคมในเด็ก วัยก่อนเรียน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ ขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและบุตรวัย ก่อนเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาของเด็กวัยก่อนเรียน อายุเฉลี่ย 30.79 ปี ($S.D. = 5.71$, range = 20-43) ส่วนมากมีสถานภาพสมรสคู่และอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 81.4) จบการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือ ปวช. มาก ที่สุด (ร้อยละ 27.5) รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 25.8) มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทร้อยละ 40.3 รองลงมาทำธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 23.5) ราย ได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 21,855.26 บาท ($S.D. = 15,113.20$, range = 4,000-100,000) ในครอบครัวมีจำนวนบุตร 1 คน (ร้อยละ 36.3) และ 2 คน (ร้อยละ 33.1) และมีลักษณะครอบครัวขยาย (ร้อยละ 57.3)

บุตรวัยก่อนเรียนมีอายุเฉลี่ย 3.97 ปี (3 ปี 11 เดือน) ($S.D. = 3.97$, range = 2.83-5.33) เป็นเด็ก ผู้ชาย และเด็กผู้หญิงเท่ากัน (ร้อยละ 50 และร้อยละ 50) ร้อยละ 62.1 เป็นบุตรคนแรก รองลงมาเป็นบุตร ลำดับที่ 2 (ร้อยละ 29) ระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์เลี้ยง เด็กเฉลี่ย 10.27 เดือน ($S.D. = 5.23$, range = 1-24)

2. คะแนนลักษณะพื้นฐานอารมณ์ ความ สัมพันธ์ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้าน และ พฤติกรรมทางสังคม

ในการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และพิสัย ของตัวแปรทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ ข้อมูลการแจกแจงแบบโค้งปกติ โดยการทดสอบกราฟ เมื่อดูกราฟการแจกแจงของข้อมูล box-plot พบว่า มีค่าผิดปกติ (outlier) 2 ค่า ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการ

กระจายจากกลุ่มมาก จึงตัด outlier ออกจากการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อมูลมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (normality) ซึ่งสามารถทำได้ในกรณีที่ outlier ไม่มากนัก จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 124 คน เมื่อตัด outlier 2 ค่า จึงมีจำนวน 122 คน (n= 122) ในการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต่อไป

ลักษณะพื้นฐานอารมณ์โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 121.97 (S.D = 11.19, range = 97-158) ความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 100.61

(S.D =13.60, range = 54 -123) สภาพแวดล้อมที่บ้านโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 31.19 (S.D = 3.72, range= 19-36) และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 86.48 (S.D = 6.25, range = 72-100) รายละเอียดคะแนนรายด้านของลักษณะพื้นฐานอารมณ์เด็ก ความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้าน พฤติกรรมทางสังคม แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของพื้นฐานอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน ความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้าน และพฤติกรรมทางสังคม โดยรวมและแยกรายด้าน (n= 122)

ตัวแปร	M	S.D.	Actual range	Possible range
ลักษณะพื้นฐานอารมณ์ โดยรวม	121.97	11.19	97-158	36-180
รายด้าน				
- ด้านระดับกิจกรรม	27.91	3.85	16-39	8-40
- ด้านการปฏิบัติตัวเป็นเวลา	17.67	3.31	7- 25	5-25
- ด้านปฏิริยาตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งเร้าใหม่	16.90	2.99	9-25	5-25
- ด้านความสามารถในการปรับตัว	14.36	2.25	8-20	5-25
- ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง	25.43	3.20	19-33	7-35
- ด้านลักษณะอารมณ์	19.69	3.18	12-28	6-30
ความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยรวม	100.61	13.60	54-123	26-130
รายด้าน				
- ด้านความรักและความห่วงใยอาทรซึ่งกันและกัน	47.97	6.46	24-59	12-60
- ด้านการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว	36.91	6.58	20 - 49	10-50
- ด้านการปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	15.74	3.34	4- 20	4-20
สภาพแวดล้อมที่บ้าน โดยรวม	31.19	3.72	19-36	0-36
รายด้าน				
- ด้านการสื่อสารและการตอบสนองทางภาษา	5.77	.60	3-6	0-6
- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	5.80	1.49	1-7	0-7
- ด้านการตอบสนองของมารดา	4.84	.54	2-5	0-5
- ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้	4.80	.51	3-5	0-5
- ด้านการเป็นตัวแทน	3.47	.82	0-4	0-4
- ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ	4.80	1.02	2-6	0-6
- ด้านการทำโทษ	1.72	1.00	0-3	0-3
พฤติกรรมทางสังคม โดยรวม	86.48	6.25	72- 100	25-125
รายด้าน				
- แนวโน้มก้าวร้าว	27.59	2.57	19-30	8-40
- การก้าวร้าวทางกาย	27.16	2.85	18-30	8-40
- การเข้าสังคม	12.39	3.13	4-19	4-20
- ความรู้สึกเศร้า	10.92	1.40	6-14	3-15
- การเข้ากับเพื่อนเพศเดียวกัน	4.44	.82	2-5	1-5
- การเข้ากับเพื่อนต่างเพศ	3.97	1.05	1-5	1-5

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านเด็ก ได้แก่ เพศ และลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ระดับการศึกษาของมารดา และรายได้ของครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่บ้าน และระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็ก กับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน

พบว่า เพศของเด็ก (เด็กผู้หญิง) ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่บ้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($r = -.232, p < .05, r = .249, p < .01$, และ $r = .222, p < .05$ ตามลำดับ) ตัวแปรอื่นนอกจากนี้ไม่มีความสัมพันธ์นัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายกับพฤติกรรมทางสังคมในเด็กวัยก่อนเรียน ($n = 122$)

ตัวแปร	พฤติกรรมทางสังคม (r)
เพศของเด็ก	-.232*
ลักษณะพื้นฐานอารมณ์	.066
ลักษณะครอบครัว	.148
ความสัมพันธ์ในครอบครัว	.249**
ระดับการศึกษามารดา	.119
รายได้ครอบครัว	.140
สภาพแวดล้อมที่บ้าน	.222*
ระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็ก	.085

* $p < .05$, ** $p < .01$

4. การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ได้แก่ เพศ และลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้าน และระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดและมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถ

ทำนายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 6.2 ($\beta = .225, t = 2.573, p < .05$) รองลงมาคือ เพศของเด็ก ทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ($\beta = -.206, t = -2.353, p < .05$) และตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 10.4 ($R^2 = .104, F_{1,119} = 6.880, p < .01$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียน ($n=122$)

ตัวแปร	b	SE	Beta	t
ความสัมพันธ์ในครอบครัว	.103	.040	.225	2.573*
เพศของเด็ก	-2.588	1.807	-.206	-2.353*
ค่าคงที่	77.360	4.174		
F _{1,119}	6.880**			
R ²	.104			
Adjust R ²	.089			

* $p < .05$, ** $p < .01$

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กผู้หญิงมีการแสดงออกทางพฤติกรรมทางสังคมที่ดีกว่าเด็กผู้ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.239, p < .05$) ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การที่เด็กผู้หญิงมีการแสดงออกทางพฤติกรรมทางสังคมได้ดีกว่าเด็กผู้ชายเนื่องจากลักษณะทางธรรมชาติของเด็กผู้หญิง ซึ่งจะถูกเลี้ยงดูและปลูกฝังให้ช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นให้รู้จักการเข้าสังคมได้ดีกว่าเด็กผู้ชาย รวมทั้งการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวจะส่งเสริมให้เด็กรับรู้บทบาททางเพศของตนเองที่เหมาะสม และเลียนแบบบทบาททางเพศจากบุคคลใกล้ชิด เช่น บิดามารดา รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ เด็กผู้ชายได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมให้รู้จักความอดทน เป็นผู้นำ เข้มแข็ง เด็กผู้หญิงต้องอ่อนโยน สงัดได้ชัดเจนจากพฤติกรรมการเล่น เด็กชายชอบเล่นการต่อสู้ การใช้กำลัง เด็กผู้หญิงเล่นตุ๊กตา การเล่นที่ไม่ต้องปะทะกัน เล่นเป็นเจ้าหญิง เป็นต้น (ศรีเรือน แก้วก้วาล, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Keane และ Calkins (2004) พบว่า เด็กชายส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบการแข่งขันต่อสู้ ส่วนเด็กผู้หญิงจะมีพฤติกรรมที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และไม่ชอบการต่อสู้ หรือปะทะกัน และการศึกษาของ Elivers, Brendgen, Vitaro & Borge (2012) รายงานว่า พฤติกรรมต่อต้านสังคมพบในเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง ส่วนพฤติกรรมการเข้าสังคมพบในเด็กเด็กผู้หญิงมากกว่า

2. ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .249, p < .01$) หมายความว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี จะส่งผลทำให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กมีความเหมาะสมมากขึ้น อภิปรายได้ว่า เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยแห่ง

การเริ่มต้นเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม ซึ่งสังคมแรกที่เด็กเรียนรู้คือ สังคมจากภายในครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก ครอบครัวจึงเป็นเสมือนต้นแบบของการถ่ายทอดพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กได้เรียนรู้ และสั่งสมเป็นพฤติกรรมทางสังคมของตนเอง (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และ ปราณีย์ สุทธิสุนทร, 2550) ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี มีความปรองดองกัน เข้าใจกัน จะทำให้เด็กมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ มีพัฒนาการทางสังคมที่ดี และมีการเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม แต่ในทางตรงข้ามครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดี เด็กจะขาดความมั่นคงทางด้านจิตใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ Mc-Wayne, Owsianik, Green & Fantuzzo, (2008) พบว่า การโต้แย้งกันในครอบครัวบ่อยครั้ง ซึ่งหมายถึงสัมพันธภาพที่ไม่ดีในครอบครัว มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน เด็กจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่โรงเรียนได้สูง ชอบทะเลาะกับเพื่อน มีการแยกตัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ สุธรรม นันทมงคลชัย และ ดวงพร แก้วศิริ (2548) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กอายุ 1-5 ปี พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งรวมถึงพัฒนาการด้านสังคม นั่นก็หมายถึงการส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กด้วยนั่นเอง

3. สภาพแวดล้อมที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมทางสังคม ($r = .222, p < .05$) หมายถึงสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ดีและมีความเหมาะสม เด็กวัยก่อนเรียนจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม อภิปรายได้ว่า การเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ได้จากการเรียนรู้จากสังคมภายในครอบครัว หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก การสื่อสาร หรือการตอบสนองทางด้านต่างๆ รวมถึง

การทำกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กได้รับจากครอบครัว ด้านแล้วแต่เป็นปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลถึงการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม และสามารถถ่ายทอดเป็นพฤติกรรมแบบต่างๆ ทั้งพฤติกรรมทางบวกและทางลบ และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ทั้งสิ้น (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2548; Hamphill & Sanson, 2001) สอดคล้องกับการศึกษาของ Mansell และคณะ (2009) พบว่าการตอบสนองที่เด็กได้รับ การให้ความรักความอบอุ่นทำให้เด็กมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ และมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมในการเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน แต่ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองโดยการทำ โทษ เด็กจะขาดความมั่นคงทางด้านจิตใจ มีพฤติกรรม ซึมเศร้า และก้าวร้าวกับเพื่อน และมีแนวโน้มของการแสดงออกทางพฤติกรรมทางลบได้มาก

4. ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมทางสังคมในเด็กวัยก่อนเรียนได้นั้น พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นตัวที่สามารถทำนายได้ดีที่สุด อภิปรายได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีและเหมาะสม ด้วยครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม และเป็นตัวถ่ายทอดพฤติกรรมทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ให้กับเด็ก ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี จะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัย มีสุขภาพจิตที่ดี ส่งผลถึงการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมให้กับเด็ก ส่วนครอบครัวที่สัมพันธภาพที่ไม่ดีมีการทะเลาะเบาะแว้งกัน เด็กจะขาดความมั่นคงทางจิตใจ ขาดแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เกิดความหวาด ระวัง วิตกกังวล และแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสมตามมาได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Faver, Xu, Eppe, Fernandez & Schwartz (2005) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง การโต้แย้งกันในครอบครัวกับพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า เด็กที่มาจาก

ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดี จะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบใช้ความรุนแรง มีอาการซึมเศร้า แยกตัว และสอดคล้องกับการศึกษาของ Mansell และคณะ (2009) ที่ศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองมีความขัดแย้งกันบ่อย เด็กจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสมในการเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน มักจะก้าวร้าวและใช้ความรุนแรงกับเพื่อน ไม่ชอบเข้าสังคมกับเพื่อน ส่วนเพศของเด็ก (เพศหญิง) ที่ทำนายพฤติกรรมทางสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Coplan, Closson & Arbeau (2007) พบว่า พฤติกรรมทางสังคมมักจะเกี่ยวข้องกับเพศของเด็กด้วย เนื่องจากลักษณะทางธรรมชาติของเด็กทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมทั้งการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวจะส่งเสริมให้เด็กรับรู้บทบาททางเพศของตนที่เหมาะสม และเลียนแบบบทบาททางเพศจากบุคคลใกล้ชิด รวมถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เด็กได้รับการถ่ายทอดมาจากครอบครัว สิ่งเหล่านี้เป็นตัวถ่ายทอดลักษณะพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยก่อนเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Keane and Calkins (2004) และ Elivers et al. (2012) ซึ่งพบว่า เด็กผู้หญิงมีการแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ดี เหมาะสมกว่า และมีการเข้าสังคมได้ดีกว่าเด็กผู้ชาย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. พยาบาลและครูผู้สอนเด็กวัยก่อนเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางในการให้คำแนะนำกับมารดาและครอบครัว ในการสร้างเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือแนะนำการจัดกิจกรรมในครอบครัว เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กวัยก่อนเรียนมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

2. ผู้บริหารศูนย์รับเลี้ยงเด็ก, สามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ หรือสร้างโปรแกรมส่งเสริมให้กับเด็ก และครอบครัว มีการทำกิจกรรม

ร่วมกันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมสัมพันธ์ภายในครอบครัว และชี้ให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่ส่งผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมของเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู รูปแบบการเล่น ระยะเวลาที่เด็กและบิดามารดาใช้เวลาาร่วมกัน ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน

2. ในการบันทึกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนครั้งนี้ มีครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ควรมีการทำวิจัยเพื่อให้ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่ชัดเจนขึ้น

3. ควรมีการทำวิจัยแบบติดตามระยะยาว เพื่อศึกษาผลของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางสังคมดังกล่าวนี้ สามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในวัยต่อไปของเด็กด้วยหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเขตเทศบาลอำเภอเมืองชลบุรีและกลุ่มตัวอย่างทุกคน

เอกสารอ้างอิง

นงนุช โอบะ สุชาดา พิษัชรธรรม และ ละเมียดแสงอรุณ. (2550). ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย: แนะนำการดำเนินการ. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 1(1), 112-116.

นาคยา แสงใส. (2554). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียนที่รับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลเด็ก, บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยบูรพา.

บังอร เทพเทียน และ ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 5(3), 117-128.

นิติพัฒน์ บุญบรรดิ. (2551). ปัญหาพฤติกรรมอารมณ์และการเรียนในคลินิกจิตเวชเด็กและพัฒนาการเด็ก. *พุทธชินราชเวชสาร*, 25(1), 169-176.

เลิศลักษณ์ ศรีวงศ์ศา. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะการดูแลของมารดาเด็กโรคหอบหืด*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และ ปราณี สุทธิสุนทร. (2550). การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 5(1), 105-118.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ สุธรรม นันทมงคลชัย และ ดวงพร แก้วศิริ. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กอายุ 1 ถึง < 6 ปี. *จดหมายเหตุทางการแพทย์แห่งประเทศไทย*, 88(1), 86-90.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Breitenstein, S. M., Hill, C., & Gross, H. (2009). Understanding disruptive behavior problems in preschool children. *Journal of Pediatric Nursing*, 24(1), 3-12.

Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic Press.

Coplan, R. C., Closson, L. M., & Arbeau, K. A. (2007). Gender differences in the behavioral associates of loneliness and social dissatisfaction in kindergarten. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(10), 988-955.

- Crick, N. R., Casas, J. F., & Mosher, M. (1997). Relational and overt aggression in preschool. *Developmental Psychology, 33*, 579-588.
- Elivers, A. R., Brendgen, M., Vitaro, F., & Borge, A. I. H. (2012). Concurrent and longitudinal links between children's and their friends' antisocial and prosocial behavior in preschool. *Early Childhood Research Quarterly, 27*, 137-146.
- Fantuzzo, J. W., Shearer, R. B., Fusco, R. A., & McWayne, C. (2005). An investigation of preschool classroom, behavioral adjustment problems and social-emotional school readiness competencies. *Early Childhood Research Quarterly, 20*, 259-275.
- Faver, J. A., Xu, Y., Eppe, S., Fernandez, A., & Schwartz, D. (2005). Community violence, family conflict and preschoolers' socioemotional function. *Developmental Psychology, 41*(1), 160-170.
- Hamphill, S., & Sanson, A. (2001). Matching parenting to child. *Family Masters, 59*, 42-47.
- Hulle, C. A., Chalfant, K. L., & Goldsmith, H. H. (2007). Genetic and environment influences on socio-emotional behavior in toddlers: An initial twin study of the infant-toddler social and emotional assessment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 48*(10), 1014-1024.
- Keane, T., & Calkins, K. (2004). Predicting kindergarten peer social status from toddler and preschool problem behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology, 32*, 409-423.
- Mansell, L. W., Bradley, R. H., McKelvey, L., & Fussell, J. J. (2009). Parenting: Linking impacts of interpartner conflict to preschool children's social behavior. *Journal of Pediatric Nursing, 24*(5), 389-400.
- McWayne, C. M., Owsianik, M., Green, L. E., & Fantuzzo, J. W. (2008). Parenting behaviors and preschool children social and emotional skills: A quation of the consequential validity of traditional parenting constructs for low-income African-Americans. *Early Childhood Research Quarterly, 23*, 173-192.
- Sears, R. R. (1951). A theoretical framework for personality and social behavior. *American Psychological, 6*, 476-483.
- . (1975). Your ancients revisited: A history of child development. *Review of Child Development Research, 5*, 1-73.
- Shaffer, D. R. (2000). *Social and personality development*. Australia: Wadsworth.